

STRATEGISK PLAN 2010-2020 INSTITUTT FOR KULTURSTUDIER OG ORIENTALSKE SPRÅK

27. april 2010 vedtok Universitetsstyret en strategisk plan for Universitetet i Oslo for perioden 2010-2020. Sentrale perspektiver i denne planen er kvalitet i forskning og undervisning, mer tverrfaglighet, aktiv internasjonalisering, økt synlighet, bredere samfunnskontakt og god bruk av eksisterende ressurser. Det Humanistiske fakultet vedtok i styremøte 29. oktober en strategisk plan for hele fakultet. Denne planen legger blant annet vekt på høyere ambisjoner når det gjelder forskningsfinansiering og studiekvalitet. Disse strategiske planene er bindende også for IKOS, og strategiplanen for IKOS må leses i lys av disse planene.

Hva er status for IKOS?

IKOS er sammensatt av 17 forskjellige undervisningsfag, og forskningen dekker et bredt spekter av temaer relatert til kulturhistorie, museologi, religionshistorie, teatervitenskap, områdestudier i Asia og Midtøsten/Nord-Afrika, samt studier av språk i disse regionene. På tvers av de tradisjonelle undervisnings- og forskningsfagene dekker instituttets faglige kompetanse tre hovedfelter som seg imellom har mange kontaktpunkter, nemlig 1) historisk og teoretisk orienterte studier av europeisk kultur, 2) historisk-kritiske studier av religion i et krysskulturelt perspektiv og 3) språkbaserte studier av kultur, historie og samfunn i Asia og Midtøsten/Nord-Afrika. En viktig fellesnevner for fagprofilen ved IKOS er dessuten kombinasjonen av samtidsstudier og historiske studier.

Forskning på og forskningsbasert undervisning om norsk, nordisk og europeisk kultur, kulturuttrykk og kulturhistorie, religion i krysskulturelt perspektiv, og regionene Asia og Midtøsten/Nord-Afrika har åpenbar samfunnsrelevans. IKOS har da også hittil kunnet konstatere en jevn tilgang av studenter og stipendiater innenfor sine fagområder.

Som institutt har IKOS Norges og en av Skandinavias største konsentrasjoner av forskere som arbeider med område- og språkstudier i Asia og Midtøsten/Nord-Afrika. Våre religionshistorikere dekker alle de store religiøse tradisjonene og et betydelig geografisk område.

Kulturhistorikerne har særlig med sin forskningssatsning på historie- og kulturforståelse, kulturhistoriske perspektiver på natur og naturlighet, tidlig-moderne kultur, museer og religiøs kultur en profil som er faglig grenseoverskridende. Teaterviterne har faglig konsentrasjon om teaterhistorie og performancestudier, områder som har relevans for flere av de andre IKOS-fagene.

Siden etableringen av IKOS i 2005 har Humanistisk fakultet gjennomført en faglig prioriteringsprosess. For IKOS' del resulterte denne prosessen i at det som her kalles språkbaserte områdestudier ble identifisert som spesielt faglig sterke, og da med Sør- og Øst-Asia som de mest tydelige. Parallelt med men ikke koblet til prioriteringsprosessen ble IKOS' fagmiljøer for Midtøsten, Sør- og Øst-Asia evaluert av internasjonale komiteer. Disse evalueringene påpekte store kvaliteter ved disse miljøene, men det ble også klart at det fantes utfordringer, særlig når det gjaldt den indre sammenheng i faglig kompetanse.

Som del av den faglige prioriteringsprosessen fastslo Fakultetet også at det fantes fagområder som hadde betydelig potensial for videre utvikling. Av IKOS-relevante eksempler på dette er tverrfaglige religionsstudier og kulturstudier de mest tydelige, men også områder som grenser mot naturvitenskap og medisin har potensial for videre utvikling. For tiden har styrken i IKOS' Asia-kompetanse vist seg ved et initiativ til å utvikle et senter for fremragende forskning (SFF), der både Øst- og Sør-Asiamiljøet er bredt engasjert. Dette vil styrke den indre sammenheng i disse miljøene ved IKOS.

I 2009 etablerte Universitetet i Oslo et antall tverrfakultære satsningsområder. IKOS har engasjert seg spesielt sterkt i to av disse satsningsområdene, nemlig KULTRANS og PluRel, og dette har gitt synlighet og mulighet for ytterligere utforskning av tverrfaglige forskningsmuligheter på kultur- og religionsfeltet.

Siden Fakultetet gjennomførte den faglige prioriteringsprosessen i 2008 har særlig to fagmiljøer styrket sin posisjon ytterligere. Det ene er Midtøsten-miljøet, som ikke minst gjennom eksterne bevilgninger har etablert tverrfaglige og internasjonalt forankrede forskningsprosjekter med vekt på politisk, kulturell og religiøs utvikling i regionen. Det andre er kulturhistorie- og museologi-

miljøet, som har hatt en betydelig vekst i antall eksternt finansierte prosjekter. Her har hovedvekten ligget på museums- og kulturarvsforskning i bred forstand, på studier av natur og naturlighet men også på nye perspektiver på tidlig-moderne kultur. Også denne forskningen er tverrfaglig og internasjonalt forankret, ikke minst gjennom deltagelse i EU-finansierte prosjekter.

IKOS kan konstatere at de internasjonale nettverkene og samarbeidsformene som våre ansatte har, er omfattende og viktige. Det kan videre konstateres at interessen for å etablere et senter ved IKOS for studier av Midtøsten og islam, fortsatt er levende og bred. Dette er en relevant respons blant annet på den internasjonale evalueringen av våre fagmiljøer. I kulturhistoriemiljøet er det også tatt initiativ til å lage et senter for museumsforskning.

Vi har også de senere årene hatt en betydelig vekst i antall og volum av eksternt finansierte forskningsprosjekter. Samtidig er det fortsatt et betydelig potensial for ytterligere å utvikle de eksterne kontakter disse prosjektene har opparbeidet og for å synliggjøre den forskningskompetansen IKOS besitter overfor mulige samarbeidspartnere og samfunnet mer generelt. Her vil det også ligge et potensial for å beholde og å øke omfanget av eksternt finansiert forskning. Betydningen av å opprettholde og gjerne øke volumet av slik finansiert forskning er også av stor betydning for de økonomiske rammer IKOS vil få i den kommende tiårsperioden.

Som et resultat av de faglige prioriteringene ved HF har studietilbudet ved IKOS også endret seg. Én ting er at IKOS har fått ansvaret for studieprogrammene som sådanne, en annen ting er at struktur og sammensetning i studietilbudene har blitt annerledes enn de var i 2005. Det er for eksempel opprettet et nytt MA-tilbud i museologi, kulturhistorie og religionshistorie har fått et felles studieprogram og teatervitenskap er blitt plassert på et program som er underlagt et annet institutt. Våre Asia- og Midtøsten/Nord-Afrika-studier er samlet på ett program med styrkede krav til språkopplæring av alle studentene.

Sett under ett er IKOS tilfreds med studietilbudenes nye strukturer og rammer, men det er også klare utfordringer på dette området. Det er klare tegn til stagnasjon i instituttets studiepoengproduksjon. Våre undervisningsressurser er ujevnt fordelt og spesielt språkfagene er undervisningsintensive. På tross av samfunnsrelevansen og jevn søkning til våre studier er det

store antallet språkfag med liten bemanning og forholdsvis få studenter en økonomisk utfordring. Sett i et langsiktig økonomisk perspektiv vil synkende studiepoengproduksjon føre til en betydelig reduksjon av handlingsrommet ved instituttet. I økt grad må IKOS derfor utnytte sine undervisningsressurser på tvers av studieprogrammer og tradisjonelle faggrenser, spesielt på MA-nivået.

Oppsummert har IKOS de senere årene oppnådd mye positivt i forhold til forskningspublisering, ekstern finansiering, faglig samarbeid innad og utad, posisjonering i forhold til faglige prioriteringer og studietilbud/studiekvalitet. Samtidig er ikke minst de økonomiske fremtidsutsiktene av en slik karakter at det fremstår som enda mer nødvendig enn tidligere å tenke faglig strategi i forhold til faglig samarbeid, ekstern finansiering og studiekvalitet.

Underveis i arbeidet med denne strategiske planen har instituttledelsen utfordret fagmiljøene på hvor deres fag beveget seg og hvor de trodde forskningsfronten ville være ti år frem i tid. De ble også spurt om hvordan samfunnets og arbeidsmarkedets etterspørsel og vurdering av fagets kompetanse og perspektiver ville utvikle seg og om hvordan faget ville respondere på dette i tiden fremover. Endelig ble de spurt om de hadde forslag eller ideer til nye forskningsområder eller forskningsprosjekter som kunne åpne for samarbeid mellom de ulike fagmiljøene ved IKOS. Samtlige miljøer leverte skriftlige svar på disse spørsmålene. Som svar på disse spørsmålene leverte fagmiljøene bidrag til tenkning om forskning, undervisning og instituttvirksomheten generelt. De skriftlige svarene fra fagmiljøene følger derfor denne strategiske planen som vedlegg.

Hva bør IKOS ha som mål for perioden 2010-2020?

Når det gjelder *forskningskvalitet og forskningssamarbeid* har IKOS ved sin tverrfaglige profil et stort potensial for både økt publisering, økt internasjonalt publisering og økt ekstern finansiering av prosjekter. Flere av fagmiljøene våre har ambisjoner om å være ledende internasjonalt og å samarbeide mer aktivt både nasjonalt og internasjonalt. Dette potensialet gir en viktig retning for instituttets strategi: Vi må legge forholdene til rette for samarbeid nasjonalt og internasjonalt, styrke de kvalitativt gode miljøene og opprettholde en eksternt finansiert

prosjektportefølje. Samtidig må forskningen ved instituttets forskningsmiljøer også avspeiles i våre studietilbud, særlig på MA-nivået.

På *studiesiden* er også IKOS' faglige bredde en stor styrke, både fordi samfunnsrelevansen av våre studietilbud er høy og til dels stigende og fordi de ansattes faglige kompetanse kan utnyttes på tvers i og mellom studieprogrammene. IKOS er også i en god posisjon for å tiltrekke seg internasjonale studenter og for å utvide bruken av nye læringsformer og verktøy i undervisningen. Samtidig gir en kombinasjon av synkende studiepoengproduksjon og ressurskrevende undervisning IKOS spesielle utfordringer. Instituttets strategi må derfor være offensiv i forhold til å opprettholde en relevant studieportefølje, den må anspore til økt samarbeid og økt tydeliggjøring av relevansen av de studiene vi tilbyr, og den må fokusere på studiekvalitet og aktiv oppfølging av studentene.

Med hensyn til *ressurser* har IKOS et stort potensial for å bruke sin administrative kompetanse fleksibelt, brukernært og effektivt opp mot sine hovedfunksjoner: forskning, undervisning og formidling. IKOS-strategien må derfor være offensiv i forhold til å utvikle dette potensialet videre. På den økonomiske siden må vi samtidig sørge for å ha tilstrekkelig handlingsrom til å kunne støtte opp under ønskede strategiske mål og tiltak i årene som kommer. Det betyr at langsiktig budsjettkontroll er av stor betydning.

Konkretiseringen av IKOS-strategien for 2010-2020 skjer fortløpende gjennom rullerende treårsplaner, den første for perioden 2011-2013. Selve strategien gir retningen for våre overordede virksomhetsområder, nemlig

Forskning

IKOS skal i perioden 2010-2020

- videreutvikle sine muligheter for tverrfaglige forskningsaktiviteter
- gi langsiktig støtte til miljøer med potensial for ekstern forskningsfinansiering (NFR, EU, offentlig forvaltning, næringsliv)
- samarbeide med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt med sikte på felles kvalitetsheving

- opparbeide klare publiseringsstrategier og øke volumet av internasjonale forskningspublikasjoner
- synliggjøre sin forskning og forskningskompetanse i form av tematisk orienterte sentre integrert i IKOS' øvrige virksomhet

Undervisning

IKOS skal i perioden 2010-2020

- utvikle flere sammenhengende masterstudieløp på engelsk samt opprette engelske emner og emnegrupper på bachelornivå for å styrke internasjonalisering av studiene
- prioritere nasjonalt og internasjonalt samarbeid om studietilbud og om arbeidsdeling på studiefeltet
- legge til rette for økt bruk av egne undervisningsressurser på tvers av fagene og studieprogrammene
- videreutvikle bruken av digitale læringsverktøy
- opparbeide systematisk kunnskap om arbeidsmarkedet for instituttets kandidater, arbeide for at undervisningen skal gi studentene kompetanse som er etterspurt i arbeidslivet og øke studentenes bevissthet om egen kompetanse
- videreutvikle arbeidet med fleksible og forskningsnære studietilbud særlig på MA-nivået
- fortsette arbeidet for økte tidsrammer for språkundervisningen
- legge til rette for at studentene ved IKOS kan gjennomføre studieløpet på normert tid, samt arbeide videre med å forhindre frafall av studenter på instituttets programmer

Ressurser

IKOS skal i perioden 2010-2020

- videreutvikle de administrative forskningsteam, informasjonsteam og undervisningsteam
- drive en aktiv personalpolitikk som tar sikte på å fremme og forbedre den kompetansen som er nødvendig for å nå de strategiske målene som er satt ved UiO, HF og IKOS
- dimensjonere aktiviteter og stillingsvolum i tråd med HFs mål
- videreutvikle digitale ressurser som verktøy for forskning og forskningsformidling på internasjonalt nivå